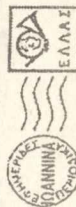

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 72

ΙΟΥΝΙΟΣ 2002

ΚΑΠΟΙΟΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΑΣ ΕΞΗΓΗΣΟΥΝ

Να βάλουμε τα πράγματα σε μία λογική και ιστορική σειρά. Με την ίδια διακρατική συμφωνία Ελλάδας-Αλβανίας, είχε αποφασιστεί να ανοίξουν τα τρία Τελωνεία Δρυμάδων, Σαγιάδας και Μέρτζανης. Για τους δρόμους προσπέλασης και τις κτιριακές εγκαταστάσεις είχαν αναγγελθεί και οι προϋπολογισμοί τους, που έγιναν με βάση κάποιες μελέτες. Δημοσιεύτηκαν και οι ανακοινώσεις για τον προγραμματισμό των έργων, και στην Νομαρχία έφθασαν και οι σχετικές πιστώσεις. Για το Τελωνείο Δρυμάδων και το δρόμο η πίστωση έφθανε το 1,5 δισεκατομμύριο δραχμές. Το Τελωνείο Σαγιάδας μαζί με τους δρόμους τελείωσε. Το Τελωνείο Μέρτζανης μαζί με τις γέφυρες και το δρόμο τελειώνει εντός του έτους. Για τις Δρυμάδες ούτε μελέτη έγινε και ούτε έργο οδοποιίας άρχισε, παρόλο που είχε αναγγελθεί η κατασκευή του τμήματος "παράκαμψης" των Δρυμάδων! Με μία παράγκα, που λειτουργεί περιστασιακά, το Κράτος λέει ότι...άνοιξε το Τελωνείο! Ο δρόμος από το χωριό Δρυμάδες μέχρι το φυλάκιο, και τα σύνορα, περίπου 500 μέτρα, είναι ένας...διεθνής χωματόδρομος! Ο παραγκωνισμός είναι δεδομένος. Η κοροϊδία και ο εμπαιγμός επίσης. Και η εγκατάλειψη της περιοχής φωνάζει μόνη της. Πέρα από τα

συμβατικά σύνορα, στο ξεκομμένο Πωγώνι, οι ομογενείς μας αγωνίζονται μόνοι τους, δέκα χρόνια, να αποκαταστήσουν μία στοιχειώδη θατότητα σε έναν χωμάτινο δρόμο πρώτης διάνοιξης. Όλα αυτά σημαίνουν ότι κανείς δεν ενδιαφέρεται για την εφαρμογή μίας διακρατικής συμφωνίας, η οποία ολοκληρώθηκε επιλεκτικά, για τα δύο άλλα σημεία ανοίγματος των Τελωνειακών διαβάσεων. Αίτημα των ομογενών μας, να δοθεί ένα λυόμενο κτίριο για να λειτουργήσει και το Αλβανικό Τελωνείο, πέραν Δρυμάδων, ακόμη δεν ικανοποιήθηκε. Παράλληλα ανακοινώθηκε ότι και στον Αμπελώνα Θεσπρωτίας ανοίγει νέο πέρασμα επίσημο. Τι φταίει για όλη αυτή την εγκατάλειψη του Τελωνείου Δρυμάδων; Κάποιοι πρέπει να μας εξηγήσουν. Τα υπουργεία, η Περιφέρεια, ο Νομάρχης, οι τόσο Νομαρχιακοί σύμβουλοι που συνδέονται με το Πωγώνι, οι βουλευτές μας, οι Δήμαρχοι, οι Κοινοτάρχες οι τοπικοί φορείς. Οι Τοπικοί μας άρχοντες και φορείς, δυστυχώς, δεν έχουν να επιδείξουν έναν φάκελλο ενεργειών, διαμαρτυριών, πιέσεων και κινητοποιήσεων, για μία υπόθεση που ενδιαφέρει όλους, για ένα ξεκομμένο δικό μας Πωγώνι, για μία ενδοχώρα που θα κάλυπτε οικονομικό χώρο και διασυνοριακή κίνηση. Κάποιοι πρέπει να μας εξηγήσουν.

ΜΙΑ ΕΚΛΕΚΤΗ ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Ομόφωνα και παμψηφεί η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κατόπιν εισήγησης της ορισθείσας επιτροπής, ανανέωσε για μία ακόμη τριετία τη θητεία του Προϊσταμένου της Γραμματείας του Πανεπιστημίου κ. Λουκά-Νικήτα Παπαλουκά. Είναι η πέμπτη θητεία που ανανεώνεται συνεχώς και η έκτη από της καθιέρωσης του θεσμού του Προϊσταμένου Γραμματείας. Ο κ. Λουκάς Παπαλουκάς, Πωγωνήσιος, από την Βήσσανη, είναι ο άνθρωπος που με τις ξεχωριστές διοικητικές ικανότητες, κατόρθωσε στη μακρά θητεία του να αναβαθμίσει το Ίδρυμα σε όλους τους τομείς. Με το πλούσιο βιογραφικό του σημείωμα, αλλά κυρίως με το ήθος, την εργατικότητα

με την πείρα και τις διοικητικές ικανότητες, και τις εξαιρετικές ανθρώπινες σχέσεις, συμβάλλει σημαντικά στην καλή λειτουργία του Ίδρυματος. Η σύγκλητος εξέφρασε σε ειδική συνεδρία την πλήρη έκφραση ικανοποίησής για το έργο του, ως ηθική αμοιβή, καθώς και την πλήρη ευαρέσκειά της. Ο κ. Λουκάς Παπαλουκάς τιμά το Πωγώνι και αποτελεί μία εκλεκτή και λαμπρή Πωγωνήσια παρουσία στο Ανώτατο αυτό εκπαιδευτικό ίδρυμα της Ηπείρου. Για την παρουσία του αυτή εκφράζουμε και εμείς τα θερμά μας συγχαρητήρια στο συμπατριώτη και φίλο κ. Λουκά Παπαλουκά και του ευχόμαστε να συνεχίσει τη λαμπρή πορεία μέσα στο Ίδρυμα.

Κ.Χ.Κ.

ΕΝΑ ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ ΠΩΓΩΝΙ

Στους 16-17-18 Αυγούστου, στο ξεκομμένο Πωγώνι, και στο χωριό Χλωμό, γίνεται το 3ο Αντάμωμα των Πωγωνήσιων. Μία πολύ συγκινητική εκδήλωση που συγκεντρώνει τους κατοίκους, τους ταξιδεμένους και διωγμένους των επτά χωριών του ξεκομμένου Πωγωνίου. Η εκδήλωση περιλαμβάνει πανηγύρι και χορό, αποκαλυπτήρια αναμνηστικών πλακών, πολυφωνικό τραγούδι, και άλλα. Φιλοδοξία των ανθρώπων που παίρνουν αυτή την πρωτοβουλία για τρίτη χρονιά, είναι να ξαναζωντανέψουν τους παλιούς και πατροπαράδοτους κοινωνικούς δεσμούς και να αποκαταστήσουν την επικοινωνία με το άλλο Πωγώνι, για να μη αισθάνονται ξεκομμένοι και αποσπασμέ-

νοι από τον εθνικό κορμό. Αυτή η προσπάθεια και αυτή η εκδήλωση, πρέπει να ενισχυθεί και από το άλλο Πωγώνι. Θα είναι πολύ θετικό αν υπάρξει μία τέτοια κινητοποίηση, για να βοηθήσουν εκείνους που θα ήθελαν να περάσουν τα σύνορα και να συμμετάσχουν σε αυτές τις εκδηλώσεις. Τα συμβατικά σύνορα και η πολύχρονη απομόνωση δεν κατέστρεψαν και δεν έκοψαν τους δεσμούς πολιτισμού και παράδοσης, ιστορίας και καταγωγής ενός ενιαίου Πωγωνίου. Ας είναι εφέτος μία άλλη έκφραση επικοινωνίας και παράδοσης αυτές οι εκδηλώσεις. Όσοι μπορούν ας βοηθήσουν. Για το Πωγώνι και τους Πωγωνήσιους. Για το παλιό Πωγώνι.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ο ΘΕΡΤΗΣ

Στα παλιά κείμενα θα βρούμε και έτσι αυτόν το μήνα, τον Ιούνιο, σαν Θερτής ή και σαν Θεριστής. Είναι ο μήνας που γίνονταν ο θερισμός του σταριού, η δικαίωση του αγώνα για σιτάρεια και εξασφάλιση του ψωμιού της χρονιάς. Όταν έσπερναν τα χωράφια, το φθινόπωρο, και τελείωναν τη σπορά, έκαναν το σταυρό τους και έλεγαν: "να μας αξιώσει η Παναγιά να θερίσουμε". Τον Ιούνιο χρυσίζει ο τόπος στα σταροχώρα, από τα γινομένα στάρια, καθώς τα ρύπιζε ο λίβας και τα ωρίμαζε, και έκαναν τους νοικοκυραίους ευτυχισμένους που έφθασαν μέχρι το Θερτή, να συνάξουν τον καρπό της γής και των κόπων τους. Πηγαίνοντας κι εγώ προσκυνητής του Αη Γιάννη στις 24 του Ιουνίου, στο Μοναστήρι του Βομπλού, θυμήθηκα κάποια πολύ παλιά εποχή του Ιουνίου του 1944, που εκεί, στα πλάγια του χωριού, τα σταροχώρα ήταν μία απέραντη χρυσή θάλασσα με τα γινομένα στάρια. Τα βλέπανε από την Πωγωνιανή

και τα... "ζήλευαν", καθώς προέβλεπαν και μεγάλη σοδιά. Ήταν η χρονιά, που όπως έλεγαν, τα αμπάρια στα νοικοκυριά του Βομπλού γεμίσαν από σοδιά, που μετριούνταν σε χιλιάδες οκάδες σταριού. Μία χρονιά με πολλά "μπερεκέτια", και ασφάλεια, και σιγουριά για την επιβίωση. Αλλά, τα γεγονότα που ακολούθησαν εκείνο το Θερτή ήταν οδυνηρά και η πίκρα που άφησαν, σημάδεψαν το χωριό για πάντα. Το χωριό κήκε από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής και μαζί με τα σπίτια και τα νοικοκυριά, κήκε και εκείνη η πλούσια σοδιά του σταριού. Έμειναν στο δρόμο και χωρίς ψωμί οι Βομπλιώτες. Καθώς ανέβαινα τώρα το δρόμο για το Μοναστήρι, κι έβλεπα τα χέρσα και ρουμανισμένα παλιά σταροχώρα, σκέφτηκα, ότι σήμερα δεν βρίσκεται κανείς σε όλο το Πωγώνι ένα

στρέμμα καλλιεργημένο με στάρι. Ούτε για δείγμα, ούτε για ανάμνηση εκείνης της εποχής, που ζήσαμε από αυτά τα σταροχώρα και τους χρωστάμε μία ευγνωμοσύνη και υποχρέωση ζωής. Το κύκλωμα σπορά - στάρι - μύλος - αλεύρι - ψωμί, και τα άλλα παράγωγα που, ήταν η καθημερινή γεύση ζωής, ήταν ο βασικός κύκλος της επιβίωσης. Τα ντόπια στάρια, ή ζουλίτσα, το μαυραγάνι, ή καμπέρα, η κουτρούλια, το τριμήνι ήταν οι επιλογές για κάθε τόπο και σταροχώρα, και μία προσδοκία για ανάλογη απόδοση. Να υπάρχει δείγμα από αυτά τα σπάρια, έστω και σε κάποιο μουσείο του Υπουργείου Γεωργίας; Η Κουτρούλια, η ασπροκουτρούλια όπως την έλεγαν, με μικρή απόδοση αλλά με υψηλή ποιότητα, έδινε το αλεύρι για το καθάριο ψωμί, για τους άρτους και τις

λειτουργίες της εκκλησίας, για τα αρραβωνομπούρεκα. Για χαρές και λύπες, μέσα στη μικρή δεμένη κοινωνία του χωριού, με τους συγγενικούς δεσμούς, τα ήθη και τα έθιμα της παράδοσης, που μοιράζονταν κάθε γεγονός και συμμετείχαν αλληλεγγύως στα δρώμενα. Ένας κύκλος ζωής και επικοινωνίας που χάθηκε, μέσα στην εξέλιξη, την αυτάρκεια και σε μία ευημερία που δεν γέμιζε πάντοτε την ψυχή του ανθρώπου. Παλιές θύμησης, νοσταλγικές αναδρομές, νοερή επιστροφή στο Θερτή, το μήνα που σημάδεψε όλο τον άλλο χρόνο, και που σήμερα δεν υπάρχει δείγμα, από ένα χειροβόλο σταριού, από λίγα σταχτά, να τα τρίψεις στα χέρια, και να μυρίσεις τη ζωή στους κόκκους του σταριού μέσα στην παλάμη! Εκεί στην παλάμη χρωρούσαν οι μικρές χαρές και οι μεγάλες προσδοκίες. Αυτός ο κόσμος ο μικρός, ο Μέγας, όπως χέει και ο ποιητής. Ο Θερτής!

Κων. Χρ. Κωτσούλας

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Στο Γιαννιώτικο Τύπο δημοσιεύτηκε ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ του Διευθυντή Γυμνασίου -Λυκείου Πωγωνιανής κ. Θ. Σέκκα προς τους τοπικούς παράγοντες και φορείς της Πωγωνιανής, "για την αμέριστη συμπαράσταση, τη διακριτική συμμετοχή, την ουσιαστική συμβολή, το ακάματο ενδιαφέρον, ολόκληρο το χρόνο, για την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία του σχολείου"

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο Φιλεκαπαιδευτικός Λαογραφικός Πολιτιστικός Σύλλογος Πωγωνιανής εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες προς την Αδελφότητα Πωγωνιανής και Περιχώρων που εδρεύει στην Αμερική, για την αποστολή στο Σύλλογο 500 δολλαρίων για το σκοπό και τις ανάγκες του Συλλόγου. Αισθάνεται ιδιαίτερη χαρά που οι ταξιδεμένοι πατριώτες έχουν βαθιά ριζωμένη στην καρδιά και στην ψυχή την μεγάλη αγάπη για την πατρίδα βοηθάνε στην προσπάθεια και δίνουν δύναμη και σε μας να συνεχίσουμε να διατηρούμε τον τόπο μας ψηλά όπως του αξίζει.

Γ.Π.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η Οικογένεια Ντελώνη καθώς και οι γείτονες ευχαριστούμε τον κύριο Δήμαρχο Δελβινάκιου Πωγωνίου όπου κατορθώσε και μας τιμεντόστρωσε το δρόμο από τα σπίτια μας μέχρι τον κεντρικό δρόμο του χωριού Μαυρόπουλο. Ευχαριστούμε και την Ιερά Μητρόπολη Πωγωνιανής Δρυϊνουπόλεως και Κονίτης όπου έστειλε τους ιερείς για να εγκρίνουν να γίνει αυτή η τιμεντόστρωση και στο τμήμα που ανήκει στην εκκλησία, και έτσι αποφασίστηκε και έγινε. Ευχαριστούμε τους ιερείς και τον Δήμαρχο.

Χαρίσης Ντελώνης
Μαυρόπουλο 25-6-2002

Ετήσιο Μνημόσυνο του Μεγάλου Δωρητή του Δήμου Δελβινάκιου Νικολάου Μούτσιου ετελέσθη στην Αθήνα από τους οικείους του.

Παραερέθησαν οι τέως Δήμαρχοι Μπέλος Γεώργιος και Μενέλαος Βίλλης. Σύσσωμο το Δ.Σ. της Ένωσης Δελβινάκιων με τον πρόεδρο Μιχαήλ Μάγγο.

Κατά δήλωση της συζύγου του Αριστούλας Μούτσιου ο μεγάλος δωρητής αείμνηστος Νικ. Μούτσιος άφησε με την διαθήκη του τέσσερα (4) διαμερίσματα στο Δήμο Δελβινάκιου που ευρίσκονται στην Άνω Τούμπα Θεσ/νίκης.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Μηνιαία Έκδοση για τους Πωγωνήσιους

ΕΔΡΑ: Πωγωνιανή
Ιδιοκτήτης-εκδότης-διευθυντής:
Κων. Χρ. Κωστούλας
Διευθύνσεις επικοινωνίας:
Πωγωνιανή (Τ.Κ. 44005), τηλ. 0657-31333
Ιωάννινα-Οπλ. Πουτέτση 16 (Τ.Κ. 45332),
τηλ. 0651-70485

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ ΕΚΤΥΠΩΣΗ
«ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΥ ΕΠΕ»
Πέραμα Ιωαννίνων

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΤΩΝ ΤΑΞΙΔΕΜΕΝΩΝ

11ον (τελευταίον)

Σε πέντε εξ μήνες μετά
αίντε πάλι για την ξενιτιά
η γνωστή μας ιστορία ήταν και ευκαιρία
αφού γκαστρώθηκε και η κυρία

Ετσι γεννοβολούσανε
οι άντρες φεύγαν καζαντούσανε
και πέρναναν τα χρόνια
έκανε πολλές βροχές και χιόνια

Τα παιδιά εις το σχολείο
σκαούλι πλάκα κοντύλι βιβλίο
τα γράμματα τα πέρνανε
όσα βέβαια καταλαβαίνανε

Βέβαια κι οι δάσκαλοι βοηθάνε
τ' αφτί και μερικὼν τραβάνε
όσοι κάνανε αταξίες
γιατί ήτανε και ταραξίες

Η ζωή έτσι κυλούσε
και ποτές δεν σταματούσε
τώρα όλους εσάς ρωτώ
αν τα κατάφερα με το γραφτό

Όλα αυτά να αναφέρω
και σωστά να μεταφέρω
των προγόνων τη ζωή

πότε ευχάριστη πότες σκληρή

Πιστεύω πως τάγραψα καλά
κάπως αστεία ή θλιβερά
μα είναι όμως αληθινά
τα έζησε η δική μας η γενιά

Όλοι εμείς δεν τα ξεχνούμε
τακτικά τα μολογούμε
γιαυτό γίνανε τραγούδια
και μοιάζουν πως μοιρολογούμε

Να είστε υπερήφανοι
που λέγεστε Ηπειρώτες
και παγκοσμίως είν' γνωστό
καλοί και πατριώτες

Με αυτά τώρα τελειώνω
και εγγράφως βεβαιώνω
ότ' όλα είν' πραγματικά
τα δικά μου τα γραφτά.
Έγραφα εγώ ο Χίλιος Μ. Μάρης
ΡωμπατινοΜεροπαίος
Φλεβάρη 2001 στη Θεσσαλονίκη

Έγραψα εγώ ο Χίλιος Μ. Μάρης
ΡωμπατινοΜεροπαίος
Φλεβάρη 2001 στη Θεσσαλονίκη

Δευτέρα 2 Σεπτεμβρίου 2002, ώρα 20:45
στο ιστορικό θέατρο «Δόρα Στράτου», Λόφος Φιλοπάππου

Για το σκοπό αυτό το ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ παρουσιάζει μια επιλογή τραγουδιών, μελωδιών, χορών και φορεσιών του Πωγωνίου, περιοχή από την οποία κατάγονται οι Χαλκιάδες.

Τέσσερις γενιές Χαλκιάδων εμφανίζονται με το κλαρίνο τους στο χέρι, όργανο συννυμμο με τη μουσική παράδοση της Ηπείρου και του Ελληνισμού.

Κοινωνικά

ΓΑΜΟΙ

* Στα Γιάννενα, στον Ιερό ναό Αρχιμανδρείου ετελέσθη στις 29 Ιουνίου ο γάμος του Κων. Ζήκα του Βασιλείου από Μερόπη και της Δέσποινας Γρηγοριάδη. Στο νέο ζευγάρι προσθέτουμε και τις δικές μας ευχές.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ ΒΥΒΛΙΟΦΗΚΗ»

1. Κων. Χρ. Κωστούλα «Ο κάμπος του Ξηροβάλλου - Το μεγάλο ντερένι του Πωγωνίου» Μια σύνθετη εργασία για το πέρασμα του Ξηροβάλλου
2. Κων. Χρ. Κωστούλα «Γνωριμία με την Πωγωνιανή» Ένας μικρός οδηγός με ιστορικά και άλλα στοιχεία για την Πωγωνιανή
3. «Πωγωνιακά» Ανάπτυξη του σπάνιου αυτού βιβλίου του Ι. Λαμπριδη που πρωτοεκδόθηκε το 1889
4. «Πωγωνιακά Χρονικά» Τόμος 1
Θέματα: Αρχαιολογία-Ιστορία-Λαογραφία-Πεζογραφία-Ποίηση-Ερευνα-Στατιστικά-Βιβλιογραφία-Τοπωνύμια κ.α.
5. «Φωτογραφικό Λεύκωμα Πωγωνίου» Σειρά 1
Ένα 16σελίδο μεγάλο σχήματος 20x28, με 16 σπάνιες φωτογραφίες Πωγωνίου
6. Κων. Χρ. Κωστούλα «Η μάνα μολογάει κι εγώ γράφω» Μια καταγραφή αφηγήσεων με τοπικές ιστορίες, κοινωνική και αγροτική ζωή, έθιμα, προλήψεις, δοξασίες μιας εποχής στο Δολο και αλλού.
7. «Πωγωνιακά Χρονικά» Τόμος 2
Θέματα: Ερευνα-Αρχαιολογία-Ιστορία-Πεζογραφία-Ποίηση-Στατιστικά-Τοπωνύμια-Φωτογραφία
8. «Πωγωνιανή» Φωτογραφική αναδρομή 100 χρόνων
9. Κων. Χρ. Κωστούλα «Ένα παδί του '40 θυμάται» Ένα «παιδικό ρεπορτάζ» ενθυμίσσεων από τον πόλεμο του '40
10. Κων. Χρ. Κωστούλα «Οι ειδησεογράφοι του Γένους» Μια καταγραφή ενθυμίσσεων στα εκκλησιαστικά βιβλία του Φαραγγίου
11. Κων. Χρ. Κωστούλα «Το μικρό χρονικό του Σχολείου Ρωμπατών (Μερόπης) Πωγωνίου» Μια καταγραφή πληροφοριών για την εκπαίδευση των παιδιών των Ρωμπατών.
12. Αχ. Βοζιάδη: «Ένα άλλο παιδί του '40 θυμάται από την Ιταλοκρατούμενη πλευρά»
13. «Πωγωνιακά Χρονικά» Τόμος 3

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ
0657-0-

ΟΤΕ Δελβινάκιου	22399
	22121
	22139
ΔΕΗ Δελβινάκιου	22211
Ταχ. Βήσσανης	71249
Ταχ. Δελβινάκιου	22244
Ταχ. Κεφαλοβρύσου	41210
Ταχ. Πωγωνιανής	31210
Δημόσιο Ταμείο	22246
Συμβολαιογραφείο	22198
Ιερά Μητρόπολη	22203
Κυνηγετικός Σύλλογος	22359
Κέντρο Υγείας	22222
Δελβινάκιου	22540, 22541
Φαρμακείο Δελ.	22525
Φαρμακείο Κεφ/σου	41012
Ιατρείο Βασιλικού	41300
Ιατρείο Βήσσανης	71366
Ιατρείο Κερασόβου	51624
Ιατρείο Κεφαλ/σου	41586
Ιατρείο Κτισμάτων	51201
Ιατρείο Πωγωνιανής	31203
Αστυνομία Δελβινάκιου	22216
	22365

Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Δελβινάκιου	22085-22086
Αστυνομία Βήσσανης	71243
Αστυνομία Καστανής	51570
Αστυνομία Κεφ/σου	41216
Αστυνομία Κτισμάτων	51292
Αστυνομία Πωγ/νής	31201
Ελεγχος Διαβατηρίων Κακαβιάς	51230
Τελωνείο Κακαβιάς	51210
Δασονομείο	22208
Φυλάκιο Κακαβιάς	51300
Φυλάκιο Δρυμιάδων	31344
Τελωνείο Δρυμιάδων	31050

ΤΗΛΕΦΩΝΑ
ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Άνω Πωγωνίου	(06570) 41206
	ΦΑΞ - 41206
Δελβινάκιου	(06570) 22204
	ΦΑΞ - 22444
Κοιν. Λάδδανης	(06570) 51667
Κοιν. Πωγωνιανής	(06570) 31227

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ
ΕΠΙΣΚΕΦΤΗΚΑΝ
ΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ

Στις 26 Μαΐου κλιμάκιο Βουλευτών της Γερμανικής Βουλής, συνοδευόμενοι από τον πρώην υπουργό και βουλευτή κ. Κάρολο Παπούλια επισκέφτηκαν το Λαογραφικό Μουσείο Πωγωνιανής. Εξέφρασαν τον θαυμασμό τους και εντυπωσιάστηκαν γράφοντας μάλιστα κολακευτικά λόγια στο βιβλίο επισκεπτών

Γ.Π.

ΣΤΟ ΚΕΦΑΡΟΒΡΥΣΟ
ΠΕΗΠΑΤΗΣΑΝ
ΣΧΟΛΕΙΟ
ΚΑΙ ΓΗΠΕΔΟ

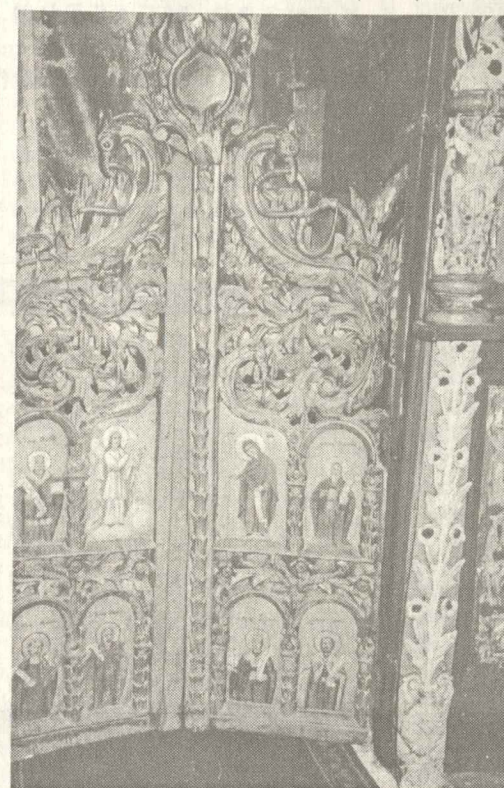
Σχεδόν κάτω από την μύτη των συνοριακών φυλάκων, άγνωστοι έκαναν άνω-κάτω το Γυμνάσιο Κεφαλοβρύσου και κατέστρεψαν αθλητικές υποδομές στο γήπεδο στις 19 Ιουνίου. Οι άγνωστοι είχαν καταστρέψει τον πίνακα ανακοινώσεων και στη συνέχεια πεταξαν στο πάτωμα διάφορα υλικά. Δεν διαπιστώθηκε κλοπή. Οι ίδιοι κατέστρεψαν πλήρως τις μπασκέτες στο γήπεδο με πετροπόλεμο. Είναι απορίας άξιον πως δεν έγιναν αντιληπτοί από τους συνοριακούς φυλάκες, καθότι το τμήμα απέχει ολίγα μέτρα από το σχολείο.

ΜΙΑ ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ ΚΑΠΟΙΟΝ ΑΡΜΟΔΙΟ!

Η κεντρική Εκκλησία Κακολάκου υπέστη μία επικίνδυνη ρωγμή από τον τοπικό σεισμό που έγινε πριν δυο χρόνια. Πέρασαν οι ειδικοί και εξήτασαν το κτίριο και όλοι τους αποφάνθηκαν ότι πρέπει να γί-

νει μία σωστική επέμβαση πριν το ρήγμα μεγαλώσει και υποστεί σοβαρή και μη επισκευάσιμη ζημία η Εκκλησία. Η Εκκλησία αυτή πέραν της σημασίας που έχει και για τους λίγους κατοίκους του χωριού, και

τους πολύ περισσότερους προσκυνητές της, έχει και μία ιστορική αξία για το χωριό και το Πωγώνι. Εκεί, στο χαγιάτι του λειτούργησε το πρώτο σχολείο του χωριού, όπως αναφέρεται σε έκθεση της Μητρόπολης που δημοσιεύθηκε στην επετηρίδα του Ηπειρωτικού Φιλεκαπαιδευτικού Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως. Το τέμπλο του, με περίτεχνο σκάλισμα πάνω σε ξύλο, είναι επενδεδυμένο με φύλλα χρυσού από προσφορά και τάμα της οικογένειας Μπότσαρη, όταν ο Μάρκος Μπότσαρης ήταν έπαρχος του Πωγωνίου. Η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου Κακολάκου περιμένει κάποιον αρμόδιο να αποφασίσει μία σωστική επέμβαση, πριν συμβεί μεγαλύτερη και ανεπανόρθωτη ζημία.

Το θησόφυρο της Εκκλησίας

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΜΗΤΣΗΣ ΘΑ ΑΝΕΓΕΙΡΕΙ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Ο γνωστός συμπατριώτης μας, από το Κρουνέρι, μεγαλοεπιχειρηματίας Κώστας Μήτσης θα ανεγείρει μεγάλη ξενοδοχειακή μονάδα στα Ιωάννινα, στον παραλίμενιο χώρο. Η έκταση έχει αποκτηθεί και σύντομα αρχίζουν οι διαδικασίες για την υλοποίηση μίας τέτοιας μεγάλης επένδυσης στην πρωτεύουσα της Ηπείρου. Ο Κώστας Μήτσης, είναι γνωστός για τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες στο τομέα των ξενοδοχείων και του τουρισμού, αλλά και σε άλλους εκδοτικούς, παραγωγικούς και επιχειρηματικούς τομείς. Οι Πωγωνήσιοι αισθάνονται ικανοποίηση για αυτή την Πωγωνήσια επιχειρηματική παρουσία στα Γιάννενα, έχοντας και μία ελπίδα για κάποια αναπτυξιακή πρωτοβουλία και μέσα στα όρια της επαρχίας μας.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΞΕΝΩΝΑ ΧΑΡΑΥΓΗΣ

Δημοπρασία προκηρύχθηκε από τον Δήμο Δελβινάκιου με δημόσιο μυστικό διαγωνισμό, για την ανάδειξη αναδόχου κατασκευής παραδοσιακού Ξενώνα στο Δ.Δ. Χαραυγής. Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 41.500 Ευρώ συν 6.330,51 Ευρώ για Φ.Π.Α.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Κ. Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΚΑΒΙΑ

Στις αρχές Ιουνίου έφθασε στα Γιάννενα ο υπουργός Οικονομίας κ. Ν. Χριστοδουλάκης και μεταξύ των άλλων επισκέφθηκε και το Μεθοριακό Σταθμό Κακαβιάς. Στη γέφυρα των Αγίων, στα όρια του Δήμου Δελβινάκιου, τον υποδέχθηκε ο Δήμαρχος κ. Αθ. Μποζιάρης και τον συνόδεψε μέχρι την Κακαβιά.

ΓΚΡΙΝΙΑ ΣΤΗΝ
ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ
ΟΙΚΙΣΜΟ!

Κάποια "ομάδα συγχωριανών που επισκέπτονται Νομαρχία και Υπουργεία για να ανατρέψουν την απόφαση για τον οικισμό" καταγγέλει η Αδελφότητα Αγίας Μαρίας. Για τον πρότυπο οικισμό πυροπλήκτων, που θα γίνει στην Αγία Μαρίνα έχει επιλεγεί η θέση "Άγιοι Απόστολοι". Σε αυτό, λέει η Αδελφότητα, υπάρχει η σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας των κατοίκων του χωριού, του Δήμου Δελβινάκιου, του Τοπικού Συμβουλίου και της Αδελφότητας. Νέες λοιπόν τριβές στο θέμα, και...τρίβουν τα χέρια στη Νομαρχία, όπου τα δισεκατομμύρια του πρωθυπουργού δεν εκταμιεύονται και δεν αξιοποιούνται. Δύο χρόνια μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές, και ακόμη ο οικισμός βρίσκεται στα χαρτιά, και πιθανόν ούτε στα χαρτιά μπορεί να βρίσκεται με τις τριβές που δημιουργούνται. Ποιος θα μας πει αν έχει συνταχθεί μελετή; Ας το κοιτάξει η Αδελφότητα πριν αιφνιδιαστεί και πάλι!

ΣΤΑΥΡΟΣ Β. ΜΠΕΤΖΟΥΝΗΣ

ΕΜΠΟΡΙΟ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΥ
ΥΛΙΚΟΥ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 130 - Τ.Κ. 542 48
ΤΗΛ. 30.1.267 - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΠΑΝΟΣ ΧΡ. ΖΩΪΔΗΣ

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Ειδικός προσθετολόγος

Λασκαρίδου 110 - Καλλιθέα

Τηλ.: 9522221 - 094 774664

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΙΚ. ΒΛΑΧΙΩΤΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

ΓΟΥΝΑΡΗ 36 - ΕΛΛΗΝΙΚΟ - Τ.Κ. 167 77 ΤΗΛ.: 9624250 FAX: 9618929

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟ
ΥΛΙΚΟ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

- αυτοματισμοί
- θυροτηλέφωνα
- τηλεφωνικό υλικό
- πίνακες
- ενδοσυνεννοήσεις
- όργανα μετρήσεων
- φθορισμός
- λαμπτήρες
- φωτιστικά σώματα
- παντός τύπου

ΛΑΚΗΣ ΛΙΟΛΑΚΗΣ

ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ ΤΟΥ 1949

(Γραμμένο την ίδια εποχή, ύστερα από μερικές τωρινές επιδιορθώσεις)

Η τελευταία μέρα των διαγωνισμών και της σχολικής χρονιάς ήταν ένα ολοκάθαρο ζεστό πρωινό. Δεν μπορούσαμε να το περιμενούμε καλύτερο για τις στιγμές αυτές που, ένας-ένας τελειώνοντας, αποχαιρετιώμαστε και εγκαταλείπαμε το σχολικό αυλόγυρο για να τον ξαναβρούμε ύστερα από μήνες ξεγνοιασιάς και ξεκούρασης.

Το καλοκαίρι είχε μπει για τα καλά κι ο ήλιος πια πυρώνει. Ψηλά στο λόφο του Βελισσίου τα πεύκα βαρύνουν καταπράσινα. Κάτω απλώνονται τα Γιάννενα μέσα σ' ένα σύννεφο σκόνης που αρκεί να ξεσηκώσει στους κατάξερους δρόμους μια σειρά στρατιωτικών αυτοκινήτων. Το κάστρο διαγράφεται σκούρο στην άκρη της πόλης πάνω στη λίμνη, με τους παλιούς μινωάδες που θαρρείς μάταια τείνουν να ξεπεράσουν την ανθρώπινη μικρότητα.

Η λίμνη απλώνεται δροσερή, φροντίζοντας να κρατά σε απόσταση το αρρενωπό Μιτσάκελι, το απέναντι γυμνό βουνό. Από το νησάκι που στριμώχνεται μικροσκοπικό μπρος στον ορεινό όγκο, κάτι ψαρόβαρκες ξεφεύγουν. Το πλήρωμά τους ένας γέρος ψαράς, σέρνει τα κουπιά που λαμποκοπούν αργά-αργά στον ήλιο σα να κουράστηκαν να ρυθμίζουν μια δύσκολη ζωή.

Ξαπλώνομαι στον ίσκιο των πεύκων απολαμβάνοντας την καλοκαιρινή φύση. Ολόγυρα ο ορίζοντας διαγράφεται από βουνοκορφές, άλλες μακρινές μοσοσβησμένες, άλλες κοντινότερες αγριωπές. Οι κορφές και τα παρακάδια της Πίνδου. Τα βουνά που έταξε η μοίρα να βάφονται ακόμα και σήμερα από το αίμα των παιδιών της. Μεσ στις κοιλάδες της, ανάμεσα στις λαγκαδιές με τις ξωτικές ρεματιές και τα πυκνά δάση, η φαντασία μας πετά τρομαγμένη μαζί με τ' αργιπούλια που φεύγουν τη μανία του εμφύλιου πολέμου. Ο στρατός αγωνίζεται να ξεριζώσει τους αντάρτες της περιοχής. Ένας υπόκωφος εκρηκτικός αντίλαλος φτάνει στ' αυτιά μας, και τα πυκνά δάση, η φαντασία μας πετά τρομαγμένη μαζί με τ' αργιπούλια που φεύγουν τη μανία του εμφύλιου πολέμου.

Οι πρόσφυγες της υπαίθρου που καταφθάνουν στην πόλη, γίνονται το επακόλουθο δράμα που εκτυλίσσεται υπό την υπόκρουση του κανονιού. Ο πληθυσμός των Γιαννινών έχει υπερδιπλασιαστεί. Επιταγμένα κτήρια και δωμάτια στα σπίτια για τους "συμμοριοπληκτους", παράγκες και άλλα παραπήγματα, στρατιωτικοί καταυλισμοί και μηχανοκίνητα κατακλύζουν τους εξωτερικούς χώρους. Οι αρρώστιες, η μείζονα των ξεκληρισμένων και τα αυτοκινητιστικά ατυχήματα είναι στην ημερήσια διάταξη....

Τίποτε όμως απ' όλα αυτά δεν φτάνει να τσάκισι το κέφι μιας παρέας παιδιών σαν τη δική μας, προσφύγων της υπαίθρου! Οι περιπάτοι συνεχίζονται με τη λαχτάρα της ζωής που ανθίζει σε κάθε παιδί, τρυφερά και ανεπείραστα, θά 'λεγε κανείς, από τα γεγονότα της ζωής των μεγάλων. Τρέχουμε, πηδάμε, τραγουδάμε, ώπου κουρασμένοι ξαπλώνουμε σε μία δροσερή σκιά και συζητάμε σοβαρά. Τότε μιλάμε για πράγματα αποκλειστικά δικά μας, για τα όνειρά μας, τις μελλοντικές μας προοπτικές. Ο τόνος της φωνής παίρνει ένα τρέμουλο ξεχωριστό. Τα μάτια

ακινήτουν, τα στόματα μένουν για λίγο μισανοιγμένα, ενώ η νεανική φαντασία ξεχνιέται στα μακρινά της πετάγματα....

Στο Μώλο το θέαμα είναι διαφορετικό. Ένα πλήθος μικροί-μεγάλοι βουτούν και παίζουν με το νερό. Σώματα υγρά γυαλίζουν στον ήλιο, βαρκούλες ξανοίγονται στη δροσερή άπλα της λίμνης. Πιο πέρα δίπλα στο λιμανάκι με τα ήρεμα νερά που τα σκιάζουν βαρύφυλλα πλατάνια, κάτω από τη σκούρα επιβολή του κάστρου, πρέπει να κοιμάται η κυρά Φροσύνη. Γιατί έτσι γλυκά φλοισβίζει στα κοίφια βάρδρα το κυματάκι και όλα, τα πλατάνια, ο πέτρινος περίγυρος με τις αραχνιασμένες επάλξεις κι ο βαρκάρης που σπρώχνει απ' εκεί το στενόμακρο καικι του, τονίζουν με δέος τη σιωπή που σταλάζει το μεσημέρι πάνω στην κοιμημένη Κυρά....

Τα βράδια σμίγουμε με τους άλλους Γιαννιώτες κι ανεβοκατεβαίνουμε στην κεντρική πλατεία της πόλης, κάποτε μέχρι εξάντλησης, ως αργά το βράδυ. Πότε συζητάμε, πότε σχολιάζοντας και πότε απλώς παραμονεύοντας με χτυποκάρδι την ανταπόκριση σε μια ανώδυνη, τρυφερή ματιά...Οι απογευματινοί περίπατοι στην "πλατεία" συμπίπτουν συχνά με το τελετουργικό της υποστολής της σημαίας στον εξώστη του διοικητηρίου της VIII Μεραρχίας, με τον τεράστιο θυρεό που φέρει μοιραμένη πάνω και κάτω την, για πολλούς, ακατανόητη λέξη: ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. Τότε κάθε κίνηση, από την πρώτη κλαγκή του σαλπικτή ως το σημείο της λήξης, παγώνει επί τόπου. Κάθε ένστολος σε στάση προσοχής και με τον ανάλογο χαιρετισμό στη σημαία, μεταμορφώνεται σε άγαλμα.

Ο Αύγουστος μπαίνει με τις νίκες του "εθνικού στρατού" κατά των μαζών του "δημοκρατικού στρατού". Επακολουθούν εορτασμοί, παρασημοφορίες. Επίσημοι φτάνουν στη γέφυρα πρωτεύουσας της Ηπείρου για να εξάρουν την καρτερία ή τον ηρωισμό των παιδιών της. Από την άλλη πλευρά - των νικημένων - η κατάρρευση και η μείζονα από τους κατατρεγμένους και την καταπίεση δεν είναι εμφανείς λόγω του φόβου που επικρατεί. Ο καθένας μπαίνει στο καβούκι του και προσπαθεί να επιβιώσει όπως του είναι δυνατό.

Δεν άργησε να φτάσει κι ο Σεπτέμβρης. Ένα βράδυ ξεπάζει το πρωτοβόρχι. Αστραπές κι απότομες βροντές κάνουν τα τζάμια να τρίζουν, λες και θα χαλάσει ο κόσμος. Το πρωί ο ήλιος προβάλλει μες από κουρέλια σύννεφα σε μία καινούργια πλάση. Ο αέρας μυρίζει το νοτισμένο χώμα και φέρνει χειμερινές ανατριχίλες. Είναι φθινόπωρο. Το βράδυ αραιώνει ο κόσμος στα κεντράκια του Μώλου. Τα πλατανόφυλλα χρυσίζουν κι ακούς μες στη αιγαλιά τις υγρές σταγόνες να στάζουν από φύλλο σε φύλλο σα θλίψη. Μια ζωηρή κίνηση από καυσόξυλα και κάρβουνα χαρακτηρίζει την πόλη που προετοιμάζεται για το χειμώνα. Ανοίγουν τα σχολεία.

Σα να μας κακοφάνηκε λίγο στην αρχή. Μα όχι, βαρεθήκαμε πια. Κι έτσι με τις βροχές, είναι πλήξη χωρίς σχολείο. Θα είναι ωραία πάλι όλοι μαζί στα θρανία ενώ η γνώριμη φωνή του καθηγητή θ' αντηχεί σαν από μακριά, καθώς τα μάτια θα ξεχνιούνται έξω από τα παράθυρα, κι ο αέρας θα σφυρίζει, σα να θέλει να τρυπώσει κι αυτός κάπου μες στην τάξη μαζί μας.

ΙΔΡΥΕΤΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Έγινε γνωστό, ότι ιδρύεται ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΩΓΩΝΙΟΥ από τον συμπατριώτη μας, καθηγητή της ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, κ. Απόστολο Παπαϊωάννου. Ο κ. Παπαϊωάννου κατάγεται από το Δολό, και αποτελεί επίσης μιά λαμπρή

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΩΓΩΝΙΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Πωγωνήσια παρουσία στο Ανώτατο αυτό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα της Ηπείρου. Φιλοδοξία του είναι, μέσα από το νέο Ίδρυμα να μελετηθεί η ιστορία του Πωγωνίου και

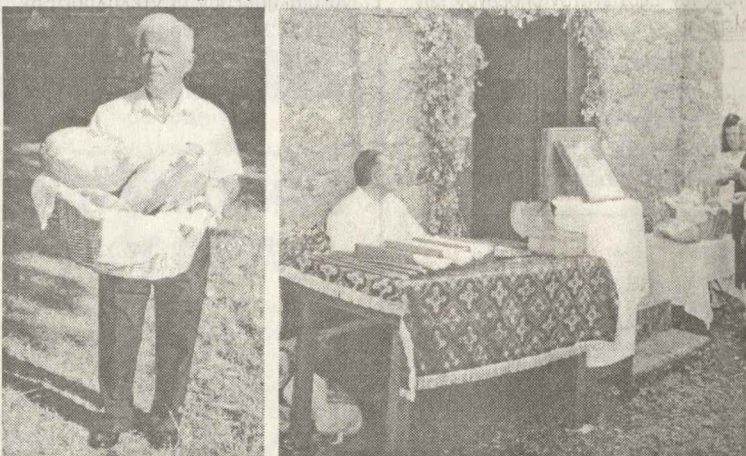
του ευρύτερου χώρου, με έρευνες, ανακοινώσεις, εκδόσεις μελετών που αναφέρονται στο Πωγώνι, με την κυκλοφορία περιοδικής έκδοσης και με άλλες δράσεις και εκδηλώσεις για το Πωγώνι. Ο νέος φορέας θα έχει τη μορφή επιχείρησης μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και με την ιδρυτική πράξη, που σύντομα ολοκληρώνεται, θα προσδιορισθεί, η μορφή της, οι στόχοι και η έδρα και τα παραρτήματα του ιδρύματος. Παρουσιάζομε στο φύλλο αυτό το σύμβολο και τον λογότυπο του ιδρύματος. Ελπίζουμε ότι σύντομα το νέο ίδρυμα θα έχει να παρουσιάσει έργο και να δώσει και άλλα στοιχεία της λειτουργίας του. Συγχαιρούμε κατ' αρχήν το συμπατριώτη και φίλο καθηγητή κ. Απόστολο Παπαϊωάννου και του ευχόμαστε ευδοκίμηση του νέου ιδρύματος που προσφέρει στο Πωγώνι.

ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΒΟΜΠΛΟΥ

Στο Μοναστήρι του Βομπλού, στου Αγιάννη του Πρόδρομου, μικρό προσκύνημα κάναμε στο φετινό γιορτάσι του. Ανάψαμε ένα κεριά και καθήσαμε κάτω από τις βαθίσκιες αιωνόβιες βελανιδιές που το περιβάλλουν. Ίερό προσκύνημα ήταν κάποτε το Μοναστήρι και μεγάλο γινώταν, και φημισμένο ήταν, το πανηγύρι του. Με αφοσίωση, και σαν "ταγμένοι" το κρατούν και σήμερα, οι επιτρόποι και όσοι πιστοί στην παράδοση το συντηρούν με συνέπεια και του δίνουν τη συνέχεια. Η λειτουργία, η αρτοκλασία, ο αγιασμός, το "δέσιμο" του Μοναστηριού με το κέρινο

σχοινί, το κοινό τραπέζι και το γλέντι, κρατούν μιά παλιά παράδοση. Αυτοί που υπηρετούν αυτήν όλη τη διαδικασία και την τηρούν με ευλάβεια και πίστη, αξίζουν πολλά με πολλά συγχαρητήρια. Πολλοί οι προσκυνητές και από όλα τα γύρω χωριά και την μακρινή Αθήνα και την ακόμη πιο μακρινή Αμερική. Να τους ευχόμαστε να έχουν τη δύναμη να συνεχίζουν αυτή την παράδοση σε αυτό το ιερό προσκύνημα του Πωγωνίου. Για το χρονικό της φετινής γιορτής δημοσιεύουμε τις φωτογραφίες που πάρθηκαν

Κ.Χ.Κ.

Καλό
Καλοκαίρι

ΥΙΟΙ ΣΠ. ΚΩΣΤΟΥΛΑ Ο.Ε.
Εθν. Αντιστάσεως 39 ΠΡΕΒΕΖΑ
Τηλ. 0682-22313

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γράφει ο Αθανάσιος Δέμος, φιλόλογος

Β' τελευταίο

Το Βουλευτικό Σώμα, μετά την άγνοια της αναφοράς σκρίνει την πρόταση αυτήν "ωφέλιμον" και με το ακόλουθον προς το Εκτελεστικόν έγγραφον (ένα μεγάλο μέρος του αγρού αυτού ανήκε στους Λαζάρους και Γεώργιο Κουντουριώτη) ήδη παρεσκευάσθη, κατά πληροφορίας του κ. Στήβανσον. Αν λάβωμεν πόσον εξαρκούν προς σποράν δι' όλην την έκτασιν, εκ της συγκομιδής, θα δυνήθωμεν να διαθερίσωμεν δώδεκα χιλιάδας πέννιτες επί εντός".

Στις 22 Μαρτίου 1828 ακολουθεί άλλη επιστολή προς τον Ευνάρδο: "...η σπορά ενέγνετο δια γεωμήλων πεμφθέντων μοι εκ Σύρας και Κερκύρας. Αν φθώση το πλοίοιν την πρότασιν αυτήν, το Εκτελεστικόν Σώμα, που το αποτελούσαν πρόσωπα διαλεχτά, όπως δείχνουν οι υπογραφές τους, αποδέχεται την πρόταση αυτή, την ανακοινώνει στο Βουλευτικό και εκδίδει τη σχετική διαταγή προς το Υπουργείον των Εσωτερικών...".

Επειτα από τη σχετική διαδικασία, το υπουργείον των Εσωτερικών με το παρακάτω έγγραφό του, "προσκαλεί" τον εξοχώτατον υπουργόν των Πολεμικών κ. Αδόμ Δούκαν, να παραλάβη και να επιστατεύσει ο ίδιος "εις την φύτευσιν και αύξησιν αυτών (των γεωμήλων) εις το εσωτερικόν του φρουρίου Ιης Καλές".

Προσωρινή Διοίκηση της Ελλάδος
Προς τον Εξοχώτατον υπουργόν των Πολεμικών
κύριον Αδόμ Δούκαν
Προσκαλείσθε κατ' επιταγήν του σεβαστού Εκτελεστικού Σώματος υπ' αριθ. 15794, να παραλάβετε παρά του ενταύθα κυρίου Γ. Αντωνοπουλου, τόσην ποσότητα γεωμήλων, όσην είναι ικανή δια να φτευσθή εις το έσω φρούριον (Ιης Καλές), και να επιστατήσητε εις την φύτευσιν και αύξησιν αυτών.

Εν Ναυπλίω τη 16η Φεβρουαρίου 1826
Ελλείψει υπουργού
Ο Γενικός Γραμματέας
Γ. Γλαράκης

Φαίνεται, όμως, ότι δεν πέτυχε η φύτευση. Γιατί εκτός των άλλων, μεσολάβησαν και συνταρακτικά γεγονότα. Σε λιγότερο από δυό μήνες (10 Απριλίου 1826) έγινε η Εξοδος του Μεσολογγίου και γενικά η επανάσταση βρέθηκε σε μία πολύ δύσκολη περίοδο. Έτσι, το θέμα εμφανίζεται έντονο επί Καποδιστρια. Ο σοφός και έντιμος εκείνος πολιτικός άνδρας έδωσε λύσεις τόσο σε δύσκολα και μεγάλα προβλήματα, αλλά και σε θέματα, όπως η καλλιέργεια της πατάτας, που από τα πρώτα χρόνια έγινε μιά από τις βασικές διατροφές του λαού. Στις 14 Μαρτίου 1828, τρεις μήνες από την άφιξη του στην Ελλάδα (7-1-1828), γράφει σε επιστολή του στον Ελβετό φιλέλληνα

Ευνάρδο τα εξής: "Το αναμενόμενο εκ Λίβερπουλ πλοίοιν μετά γεωμήλων δεν φαίνεται. Ο δε αγρός προς σποράν (ένα μεγάλο μέρος του αγρού αυτού ανήκε στους Λαζάρους και Γεώργιο Κουντουριώτη) ήδη παρεσκευάσθη, κατά πληροφορίας του κ. Στήβανσον. Αν λάβωμεν πόσον εξαρκούν προς σποράν δι' όλην την έκτασιν, εκ της συγκομιδής, θα δυνήθωμεν να διαθερίσωμεν δώδεκα χιλιάδας πέννιτες επί εντός".

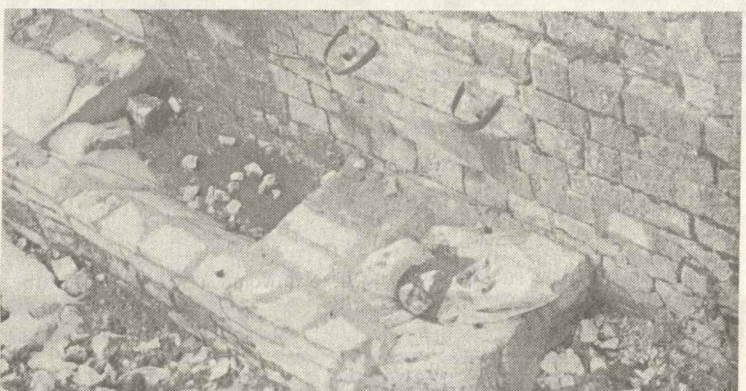
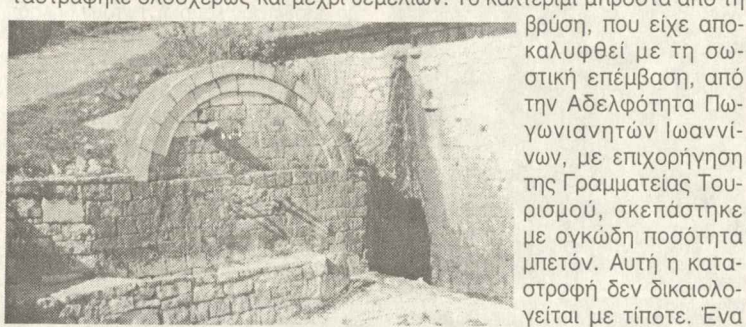
Αλλά το πλοίο έφθασε από το Λίβερπουλ λίγο αργότερα. Το φορτίο ήταν αρκετό και ο Κυβερνήτης μέρος έδωσε "αντί άρτου τοις πέννισι". Αλλά σκέφτηκε και την καλλιέργεια της πατάτας και εκάλεσε τους κατοίκους του Πόρου να προσέλθουν και να πάρουν δωρεάν πατάτες "προς τροφήν και φύτευσιν". Εκτός όμως από ελάχιστους, όλοι αδιαφόρησαν. Ο Καποδίστριας έπειτα από αυτό διάταξε τον πλοίαρχο να τις φέρει και να τις ξεφορτώσει στην παραλία του Ναυπλίου. Και έθεσε τότε σε εφαρμογή το γνωστό τέχνασμα: Τοποθέτησε φρουρά γύρω από τις πατάτες και διάταξε να διακρούζον οι ντελαληδες σε όλες τις γειτονίες: "να μη τολμήση κανείς και πάει και κλέψει τις πατάτες που είναι στην παραλία, γιατί οι σκοποί έχουν διαταγή να τουφεκίσουν τον κλέφτη, επί τόπου". Αυτό ήταν. Κόσμος και κοσμάκης κατέβηκε στην παραλία και κοιτούσε το πρωτόγνωρο αυτό πράγμα. Οι φρουροί βλοσυροί, τους φοβέριζαν να μη πλησιάσουν καθόλου, αλλά ούτε και να βλέπουν προς τα εκεί. Αλλά όταν ενύχτωσε, οι φρουροί, οι οποίοι είχαν μυστική εντολή να κάνουν "στραβά μάτια" και να αφήνουν να κλέβουν τις πατάτες, τραβήχτηκαν στη διπλανή ταβέρνα της Ψυροκώσταινας, τάχα για να πιούν το καστοραράκι το κρασί τους. Όταν, όμως, ξαναγύρισαν στην παραλία δεν βρήκαν καμιά πατάτα. Όλες είχαν κάνει φτερά!

Το κόλπο του Κυβερνήτη έπιασε. Έτσι σιγά-σιγά διαδόθηκε η πατατοκαλλιέργεια σε όλη την Ελλάδα. Περιέργη που είναι η ψυχολογία του ανθρώπου! Όταν ο Κυβερνήτης πρόσφερε δωρεάν τις πατάτες δεν τις έπαιρναν. Όταν τοποθέτησε φρουρά και απαγόρευσε αυστηρά να πλησιάσουν στο σημείο εκείνο, έγιναν "κλέφτες" για να προμηθευτούν πατάτες....

Απόδειξη ότι ο Κυβερνήτης πρέπει να είναι και ψυχολόγος....

ΜΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΕΝΟΣ ΜΝΗΜΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Οι φωτογραφίες που παραθέτουμε είναι από ένα μνημείο του λαϊκού μας πολιτισμού που καταστράφηκε στο όνομα του νοσηρού εκσυγχρονισμού και με υποβολή την αλλαζονία της εξουσίας και την...."αξιοποίηση" κονδυλίων! Η λαϊκή παροιμία λέει ότι όποιος έχει πολύ πιπέρι βάζει και στα λάχανα! Κάπως έτσι έφθασε η εξουσία της Πωγωνιανής στο τερατούργημα που κατασκεύασε πάνω σε ένα μοναδικό μνημείο ηλικίας πάνω από 200 χρόνια, ίσως και περισσότερο, που ήταν άλλοτε η καρδιά αυτού του οικισμού. Αυτή η παραδοσιακή βρύση βρίσκεται κάτω από μία τερατώδη κατασκευή, ενώ η παλιά "κορύτα", ποτίστρα, σκαλισμένη σε μονόλιθο, πιθανόν και σε ριζιμό βράχο, μοναδικό δείγμα σε παρόμοια μνημεία, καταστράφηκε ολοσχερώς και μέχρι θεμελίων. Το καλύτερι μπροστά από τη

βρύση, που είχε αποκαλυφθεί με τη σωστική επέμβαση, από την Αδελφότητα Πωγωνιανών, με επιχορήγηση της Γραμματείας Τουρισμού, σκεπάστηκε με ογκώδη ποσότητα μπετόν. Αυτή η καταστροφή δεν δικαιολογείται με τίποτε. Ένα

τοπικό μνημείο της Βοστίνας από τα ελάχιστα που έμειναν δεχθήκε μία βάνουση επέμβαση με καταστροφή μοναδικών στοιχείων λαϊκής τέχνης, παράδοσης και ιστορίας. Κρίμα! Πολύ κρίμα για τους τοπικούς άρχοντες, που έπρεπε να σεβόνται τα στοιχεία πολιτισμού του τόπου. Οι τρεις φωτογραφίες που δημοσιεύονται είναι από τη βρύση μετά την σωστική επέμβαση της Αδελφότητας. Η γενική άποψη, μερική ούη της βρύσης και η μονόλιθη - μοναδική - "κορύτα" που δεν υπάρχει πιά. Το γκράφιμα κατά της τοπικής παράδοσης και ιστορίας συντελέστηκε. Ας μη ξενομιλήσουν για πολιτιστικό πρόγραμμα εκείνοι που δεν σεβόνται αυτή την παράδοση.

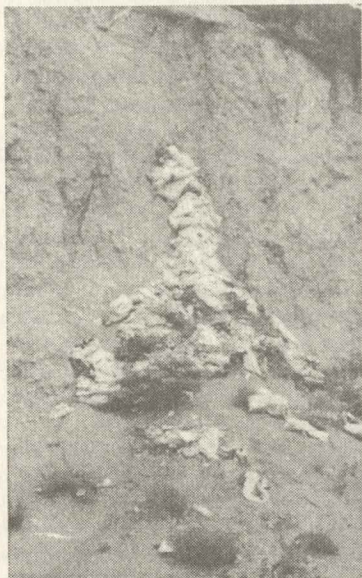
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ - ΙΑΤΡΙΚΑ ΕΙΔΗ

SERVICE
TV-VIDEO-Hi Fi
ΚΕΡΑΙΕΣ TV

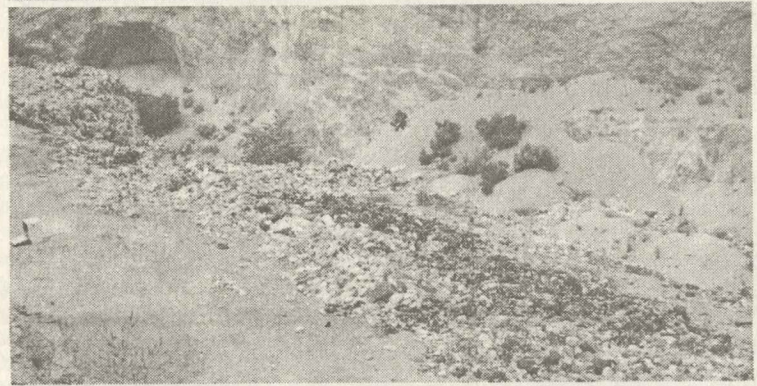
ΕΥΑΓ. ΜΑΝΘΟΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ

ΕΗΡΩΠΕΟΥ 9 (ΑΓ. ΤΡΙΑΔΑ)
115 26 ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ ΤΗΛ.: 010 69 23 880

ΔΗΜΑΡΧΕ ΜΑΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΚΙ ΑΓΓΟΙ!

Στα Δελβινικάτικα νταμάρια, λίγο μετά τη διακλάδωση προς Πλωγινιανή, και κάτω από τη "Βίγλα" του πυροσβεστικού οχήματος με το "φραντζάτο" από κλαδιά, είναι μία χαβούζα σε έναν βαθύ λάκκο που άφησε η αμμοληψία! Μία χαβούζα ανοιχτή δίπλα στον επαρχιακό δρόμο(33η επαρχιακή οδό), ορατή και αποκρουστική για όσους ταξιδεύουν στα μέρη μας. Μία χαβούζα που μας εκθέτει όλους, αφού ακόμη αποθέτουν κάποιον, πετούν δηλαδή ανέλεγκτα, τα σκουπίδια και πολλά άχρηστα είδη και αντικείμενα. Δεν φαίνεται να υπάρχει φροντίδα να ταφούν αυτά τα σκουπίδια με κάποιον από τους φορτωτές που δουλεύουν στα λατομεία του Δήμου. Δημοσιεύουμε δυο φωτογραφίες για να πούμε στο Δήμαρχο Δελβινικού που είναι αρμόδιος, Δήμαρχε μας βλέπουν και άλλοι! Και ντρεπόμαστε όλοι.

ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Από τη "ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ" του Χριστόφ. Σακελλάριου και πάλι η αναδρομή, από το φύλλο 553/4-3-1959, για ένα θέμα που και τώρα είναι επίκαιρο και πολύ συζητημένο. Αλλά και ένα δείγμα των ενεργειών των εκπροσώπων των Πωγωνησικών Σωματείων των αποδήμων μας.

ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΡΟΓΟΖΙΟΥ

Εκ μέρους επτά Αδελφοτήτων Επαρχίας Πωγωνίου υπερβλήθη το κάτωθι υπόμνημα προς την ΔΕΗ. Υπουργείον Βιομηχανίας και βουλευτάς Ηπείρου.

Αι υπογραμμέναι Αδελφότητες της περιοχής Πωγωνίου Ιωαννίνων έχομεν την τιμήν να θέσωμεν υπ' όψιν Υμών τα επόμενα:

Παρά το Δελβινάκιον Ιωαννίνων και πλησίον των Ελληνοαλβανικών συνόρων, ευρίσκονται αι πηγαί Ρογοζίου, πλούσιαι εις περιεχόμενον ύδατος και γεωλογικής διαμορφώσεως τισαύτης, ώστε να παρέχουν την δυνατότητα εκμεταλλεύσεώς των, προς παραγωγήν ηλεκτρικής ενέργειας δια φυσικής ροής. Κατά μελέτην γενομένην υπό του Νομομηχανικού Ιωαννίνων και υποβληθείσαν εις Υμάς, είναι δυνατή η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Εκ της μελέτης ταύτης λαβούσα αφορμήν η Υμετέρα Υπηρεσία, απέστειλεν εις τον κ. Γούναρην, όστις συνεφώνησεν ως προς την δυνατότητα εκτέλεσεως υδροηλεκτρικού έργου, έκρινεν όμως τούτο ασύμφορον οικονομικώς. Αλλά η ΔΕΗ δεν έμεινεν αδιάφορος. Διεβίβασεν, ως επληροφορήθημεν εις το Υπουργείον Βιομηχανίας με το υπ' αριθ. 7690/16-11-57 έγγραφον, μήπως θα ήτο δυνατόν να ενισχυθή υπό του Δημοσίου η εκτέλεσις του έργου τούτου. Εκτοτε ουδεμία εδόθη συνέχεια.

Ανακινούμεν ήδη και πάλιν το θέμα τούτο, διότι επληροφορήθημεν ότι η ΔΕΗ διαθέτει μίαν ηλεκτρογεννήτριαν 50-75 ιωριαών κιλοβάτ, δυναμένην να χρησιμοποιηθή εις την ανωτέρω περιοχήν. Συνηγορεί εις τούτο και ανάγκη κοινωνικής εξυπηρέτησεως 15 περίπου κοινοτήτων και ανάγκη εθνική, διότι άπασαι αι ανωτέρω κοινότητες ευρίσκονται επί της οροθετικής γραμμής και δοκιμάζουν πικρίαν και εθνικήν μείωσιν, βλέπονσαι τας απέναντι Κοινότητες της Βορ. Ηπείρου να έχουν ηλεκτρικόν φως και η Ελληνική περιοχή να πλέη εις σκότος βαθύ.

Θερμώς όθεν παρακαλούμεν Υμάς, όπως υιοθετήσητε την παράκλησίν μας ταύτην και προωθήσητε το ζήτημα τούτο προς λύσιν θετικήν με την βεβαιότητα, ότι προσφέρετε υψίστην Εθνικὴν υπηρεσίαν

Μετά τιμής

- 1) Λίμνης Θεοφ. Κολιόπουλος τ. Δ'ντῆς Υπουργ. Γεωργίας
- 2) Περιστερίου Ηλ. Καλούδης Επαγγελματίας
- 3) Δολού Γεώργιος Ζέρβας Αρχιτέκτων - Μηχανικός
- 4) Στρατινίστας Προκόπης Κοτσίνης Αρτοποιός
- 5) Καστανής Αχιλλεύς Τσοτρεκής Δικηγόρος
- 6) Βαλτίστης Δημήτριος Βόκολος Κρεοπώλης
- 7) Δημόκορης Ελευθ. Καραγιώργος Αρτεργάτης

ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ ΟΙ ΞΥΠΝΟΙΣΧΙΣΤΕΣ ΑΝ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΜΑΘΟΥΝ!

"Περι του Μπουλιούρη, ήτοι του Μεγάλου Δένδρου

Εντός των ορίων του Δελβινικού και πλησίον εις τον Ποταμόν και Μεσαριάς, μέσα εις τον δρόμον, ευρίσκεται το περίφημον δένδρον, μέγα και παλαιόν, ονομαζόμενον από μεν τους εντοπίους Δελβινάκιωτας "του Μπουλιούρη το Δένδρον", από δε τους Ξένους και δεν είναι παράξενον αν ζώσι τινα δένδρα τώσον καιρόν, διότι και ο μέγιστος και περίφημος πλάτανος της εν Πελοποννήσῳ πόλεως Αιγίου (Βοστίτζης) λέγουν ότι είναι αρχαιότατος, τινές μάλιστα τον θέλουν ότι υπήρχε και πριν Χριστού, επί Θεμιστοκλέους. Άρα πρέπει να ήναι 2350 ετών πλάτανος, ώστε δεν είναι θαυμαστόν και ο Μπουλιούρης να είναι 1000 ή και περισσοτέρων ετών. Λέγεται ότι αυτό το δένδρον έχει και κάποιον εικόνημα μέσα του, διότι πολλοί διαβαίνοντες εκείθεν κάρνουσι τον σταυρόν των. και αν δεν έχη εικόνημα μέσα του, και προσκυνούν οι άνθρωποι από συνήθειαν παλαιάν και άγνοιαν, τότε είναι δένδρολατρεία, ό εστί φετιχισμός της Αφρικής και ειδωλολατρεία των παλαιών Ελλήνων σαφής, και εκ τούτου συνάγεται, ότι το δένδρον αυτό σώζεται εξ αμνημονεύτων αιώνων, και από τον καιρόν της ειδωλολατρείας, ότε ελάτρευαν οι άνθρωποι πέτρας, δένδρα, ποταμούς κλπ."

Το κείμενο αυτό αντλήσαμε από βιβλίο του γνωστού Δελβινάκιωτη λόγιου Γεωργίου Γαζή (1795-1855). Το καταχωρούμε για τους Ξυλοσχίστες και τους αμελέτητους δασικούς μας, για να μάθουν ότι τα Δένδρα, οι βελανιδιές, στην επαρχία μας είναι δεμένες με τον τόπο από αρχαιοτάτων χρόνων, και αυτό σώζεται ακόμη σε όσα Δένδρα έμειναν σε εκκλησίες, εξωκλήσια, κονίσματα και βακούφικα, μέσα στα παρθένα δάση και όσα διασώθηκαν σαν "μνημεία της φύσης", μεταφέροντα από "αμνημονεύτων αιώνων" τον σεβασμό, την λατρεία, και την παράδοση της προστασίας τους, από τους ανθρώπους του τόπου μας. Μόνο αυτά, για εκείνους που μπορούν να διαβάσουν για μία παλιά παράδοση του Πωγωνίου, έτσι όπως την καταθέτει ένας μεγάλος Πωγωνήσιος λόγιος, ο Δελβινάκιωτης Γεώργιος Γαζής.

«ΔΩΡΟΝ ΑΔΩΡΟΝ» ΟΙ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΙ ΜΕ ΘΗΡΑΜΑΤΑ!

Συχνά παρακολουθούμε θεατρικά και με την βοήθεια της τηλεόρασης, παραστάσεις και επίδειξη απελευθερώσεως εκτραφέντων θηραμάτων (λαγούς, πέρδικες, αγριογούρουνα), από κυνηγετικούς συλλόγους. Και αυτό, το εμφανίζουν σαν...εμπλουτισμό της περιοχής και ανταπόδοση στην καταχρηστική θήρα που σκείζεται. Με διάθεση και...δικαιολόγησιν πούναν από αυτά που εισπράττουν από τους κυνηγούς! Για να λένε, νά, εμείς φροντίζουμε για την διατήρησιν των θηραμάτων! Μετά από έρευνα και μελέτη που έγινε από το ειδικό τμήμα Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και στην Ήπειρο, αποδειχθεί ότι τα ελευθερούμενα ζώα που έχουν αναπτυχθεί σε εκτροφεία δεν επιζούν παρά ελάχιστας ημέρας καταβροχθιζόμενα από τους φυσικούς εχθρούς, τους οποίους δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν. Οι αρμόδιοι μελετητές αποφαίνονται ότι "κάθε προσπάθεια εμπλουτισμού με εκτρεφόμενα άτομα οδηγεί σε πλήρη αποτυχία". Ετσι αποτελεί "Δώρον άδωρον" αυτή η διαφημιζόμενη προσπάθεια και οι διαπύλαι είναι άσκοπες. Πέραν της απαγόρευσης της απελευθερώσεως εκτρεφόμενων ατόμων και κυρίως της πέρδικας, οι μελετητές προτείνουν να δημιουργηθούν ποτιστήρες και να καλλιεργηθούν εγκαταλειμμένα χωράφια, να γίνει καταγραφή του πληθυσμού, έλεγχος των θηρευτών κλπ. Όλα αυτά είναι ενδιαφέροντα για το Πωγωνί, και για την ιδέα της δημιουργίας μιας εκτεταμένης ελεγχόμενης περιοχής στην επαρχία μας, γιατί, όλα αυτά τα μέτρα προβλέπονται μέσα σε μία τέτοια οργάνωση της περιοχής (ποτιστήρες, ταϊστές, καλλιέργειες, έλεγχος θηρευτών, απογραφή πληθυσμού θηραμάτων και άλλα), και γιατί, οι μελέτες ανάπτυξης του Πωγωνίου καταλήγουν σε αυτή τη λύση σαν πρωταρχική δυνατότητα ανάπτυξεως της επαρχίας μας. Αυτά δείχνουν οι μελέτες και οι έρευνες των ειδικών.

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΝ. ΧΡ. ΚΩΣΤΟΥΛΑ

Στο τυπογραφείο βρίσκεται το νέο βιβλίο που ετοίμασε ο Κ. Χ. Κωστόυλας. Θέμα και αυτού του βιβλίου σχετικό με το Πωγωνί. Τίτλος του είναι: "Τέσσερις Πωγωνήσιοι εργολάβοι και τα Δημόσια έργα στην Ήπειρο, την τελευταία περίοδο της Τουρκοκρατίας". Ένα βιβλίο που καταγράφεται ένα κομμάτι της ιστορίας του Πωγωνίου, της πιο λαμπρής περιόδου και της μεγάλης ακμής του, με πλούσιο ανέκδοτο αρχειακό και ερευνητικό υλικό, εμπλουτισμένο με πολλές φωτογραφίες και σχέδια. Λόγω του καλοκαιριού θα καθυστερήσει λίγο και πιστεύεται ότι θα είναι έτοιμο κατά τον Σεπτέμβριο.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Στην αμάραντη μνήμη
Όλγας Γ. Κουτσουμπίνα
21/7/1999 - 21/7/2002
ΠΑΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΗΤΕΡΑ

Της οικογένειας ο κορμός
Θεού και κοινωνίας ορισμός
Πάντα και οι δυο μαζί
Η όταν ο ένας μόνο ζει....
Κι αν τώρα έπεσε ο κορμός,
από την θέση πούχε πάντα
Αφού κράτησε μιά ολόκληρη ζωή,
χρόνια πολλά, σαράντα
Στη σκέψη μας και στην καρδιά μας
Τους νοιώθουμε αναμεσα μας
Εκεί που μιά ζωή, είχε την μεριά του
Και όλοι εμείς, εγγόνια και παιδιά του
Μεγάλα κλαδιά και παρακλάδια,
Δεν νοιώθουμε την θέση του
άδεια....

Η μνήμη τους, κι ηθύμιση,
κατακινούν τον χρόνο
Μαζί με την αγάπη μας
και τον δικό μας πόνο
Τα λόγια τους θυμούμαστε.
Ποτέ δεν τους ξεχνούμε
Και τ' όνομά τους πάντοτε
Πολύτροπα τιμούμε....

Σπ. Γ. Κ.
Νέα Υόρκη-Ιούλιος 1999
Τα παιδιά της και εγγόνια της
Σπύρος Γ. Κουτσουμπίνας
Άννα Σ. Κουτσουμπίνα
Αγαθή Γρ. Βόγλη
Ιωάννης και Κάρολ Βόγλη
Γεώργιος Γρ. Βόγλης

ΟΣΑ ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ

Ο Ιστοριοδίφης του Πωγωνίου

Σαν τη μέλισσα μαζεύει στοιχεία από το Πωγωνί, σημειώνει ιστορίες, καταγράφει ήθη και έθιμα ο κ. Κων/νος Κωστούλας. Με τη "ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ" και την "ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ" κρατά ζωντανή τις καρδιές των Πωγωνησίων και στις καρδιές μας το παλαιό λαμπρό και ξακουστό Πωγωνί.

Έχουμε την αίσθηση, πως ο κ. Κωστούλας και ένα μόνο κύτταρο να αναδύεται στον εγκέφαλό του, δεν θα παύσει να ασχολείται με το Πωγωνί. Το Πωγωνί δεν κατέχει μόνο ξεχωριστή θέση στον χώρο της Ηπείρου, αλλά και στην ψυχή του κ. Κωστούλα.

Ανιδιοτελής εργάτης του Πωγωνίου, πονάει που το βλέπει εγκαταλειμμένο και τον πόνο του τον εκφράζει στα γραπτά του.

Μπορεί το Πωγωνί να ερμηνωθεί, όμως ο κ. Κωστούλας, με τον ζήλο του, την ακαταπόνητη ερευνητική διάθεση και την πολύπειρη γραφίδα, κρατάει ζωντανή την αίγλη του Πωγωνίου. Καμαρώνει που είναι Πωγωνήσιος και σίγουρα το Πωγωνί χαιρέται τα παιδιά του, που δεν τον ξεχνούν.

Η.Μ.

• Αναδημοσιεύεται από τον "ΠΡΩΙΝΟ ΛΟΓΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ", με πολλές ευχαριστίες στον αγαπητό και φέρελπι νέο Ηλία Μάκο.

ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ

Κουτσαβέλης Ε. Παντελής

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΓΕΩΠΟΝΙΚΗΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γεωργικά φάρμακα, Σπόροι, Λιπάσματα
Μελισσοκομικά, Οινολογικά, Ζωοτροφές

Ασωνίου 8, Ιωάννινα • Τηλ. 64.646 - FAX: 70.008

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ

• Του Λεωνίδα Κουτσουμπίνα

Άγνωστος μεταξύ αγνώστων βρέθηκα ένα Αυγουσιάτικο βράδυ στον Αγιώργη του Παληόπυργου. Εκεί με τράβηξε ο ήχος ενός βιολιού που έμοιαζε περισσότερο με νιαούρισμα πεινασμένου γατιού παρά με τραγούδι. Όταν πλησίασα έβλεπα ένα βιολί μεγαλύτερο από το μπόι του παιδιού που το κρατούσε.

Εκεί στο σιαδράκι που είναι 10 μέτρα δυτικά της εκκλησίας μιά οικογένεια στοιγάνων 20 άτομα πάνω-κάτω, τα περισσότερα παιδιά 10-20 χρονών είχανε στήσει το τσαντήρι τους. Πήγαιναν, έρχονταν, μέσα, έξω, φαίνονταν καθαρά πως κάτι ετοιμάζαν. Ένας ψηλός ξερακιανός έκασε με το κλαρίνο στο χέρι πάνω σε δυο μεγάλες πέτρες και δίπλα του ο βιολιστής, ένας μαυριδερός γεροδεμένος άνδρας κι από κοντά μιά κοπέλλα με το ντέφι, φαίνονταν σαν κάτι να περιέμεναν.

Όσο περνούσε η ώρα το φεγγάρι έρχονταν πάνω από τα κεφάλια μας και μας έλουζε με το φως του, και νά που πρόβαλε μιά κοπελιά μπροστά από το τσαντήρι και το βιολί άρχισε να παίζει ένα παθιαρικό σκοπό βαριαναστενάζοντας. Η κοπέλλα, άρχισε να χορεύει πότε ανοίγοντας τα χέρια προς τον ουρανό σαν να παρακαλούσε το φεγγάρι και στηριγμένη στα δυο της πόδια στριφογύριζε τη μέση της κάνοντας την κοιλιά της μέσα έξω. Φορούσε μιά στενή φούστα στολισμένη με κόκκινα και μπλε λουλούδια και φαίνονταν πολύ όμορφη. Ύστερα ήρθε δίπλα της ένα παιδί αμούστακο και χόρευαν μαζί, το παιδί πέρασε το χέρι του στη μέση της κι έκανε κι αυτή το ίδιο. Μιά γυ-

ναίκα δίπλα στο κλαρίνο κάτι του είπε στ' αυτί και κείνος γύρισε και τότε στο βιολιστή και σταμάτησαν και οι δυο να παίζουν, μα τα παιδιά χόρευαν χωρίς κλαρίνο και βιολί μα με της ψυχής τους τα φτερά και της καρδιάς τους χτύπους, και χόρευαν, και χόρευαν, και χόρευαν, χωρίς σταματημό κάτω από το ασήμενο φως του φεγγαριού, που φώτιζε όλον τον τόπο ως τις κορφές της Νεμέρτσας και του Κουτσόκρουνου.

Την άλλη μέρα έμαθα. Τα παιδιά τα ήυρανε ξαπλωμένα πάνω σε μιά ψάθα να κοιμούνται αγκαλιά. Οι άλλοι, οι μεγαλύτεροι σκορπίστηκαν στα σοκάκια του χωριού κουβαλώντας σίτες από φιλό μαγναδί για καρβέλες και πίτες, πυκνάδες, ντριμνία για τα αλώνια και ...την ανθρώπινη μοίρα. Μοίρες... να σε λώ το μοίρα σου κοπελιά μου, να σε λώ πως σε σκέφτεται εκεί στα ξένα που είναι. Ελα, ασήμωσε να τα λώ όλα. Είχα βγή από το πρωί στο μεσοχόρι και τον πρώτο που αντίκρισα ήταν ο γέρο-ταιγιάνος που κάθονταν πίσω από το βιολί εχτές το βράδυ. Είχε αγκαλιάσει το σβέρκο ενός γομαριού και το κοίταζε στα δόντια. Το αγόρασε από χωριανό για 30 δραχμές. Την άλλη χρονιά έμαθα ότι το πούλησε στον ίδιο για 100 δραχμές.

Μοίρες, να σε λώ το μοίρα σου κύρά μου, να σε λώ για τα παιδιά σου στην ξενιτιά. Εγώ ξέρω το ντέφι της καρδιάς σου. Ελα ασήμωσε να τα λώ όλα. Μοίρες, να σε κλάω το μοίρα σου αφέντη που έμεινες κούκος στο χωριό. Μα ασήμωσε πρώτα. Μοίρες... να σε κλάω το μοίρα σου...

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΩΓΩΝΗΣΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Την Πέμπτη 27 Ιουνίου έγινε στα Γιάννενα η παρουσίαση του βιβλίου "ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ" του Πωγωνήσιου συγγραφέα Κων. Καραλή καταγόμενου από τη Βήσσανη. Την πρωτοβουλία για την παρουσίαση είχε ο εκδοτικός οίκος, του επίσης Πωγωνήσιου Ευάγγελου Λάζου, η θυγατέρα του οποίου, Μαργαρίτα, διατηρεί στα Γιάννενα βιβλιοπωλείο, στο οποίο και έγινε η εκδήλωση. Τον συγγραφέα και την παρουσίαση είχε ο δημοσιογράφος και εκδότης

εφημερίδας κ. Στεφ. Ντόβας και το βιβλίο παρουσίασαν ο κ. Γ. Βρέλης πρόεδρος της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, και ο κ. Κων. Κωστόυλας εκδότης της εφημερίδας "Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ". Μίλησαν επίσης οι φίλοι, ο εκδότης κ. Ευάγγελος Λάζος και ο συγγραφέας κ. Κων. Καραλής, που ήταν παρών στην εκδήλωση, και απάντησαν σε ερωτήσεις που του ετέθησαν. Ανάλογη παρουσίαση του βιβλίου έγινε και στην Αθήνα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θέλουμε να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας για την συμπαράσταση, συναντίληψη και ενθάρρυνση στην εκδοτική μας προσπάθεια, στους αναγνώστες, φίλους και συμπατριώτες μας κ.κ. Χαρίση Ντελώνη, Νικηφόρο Σουλή, Ηλία Νάσιο, Μενέλαο Νικόπουλο, Στέφανο Παππά, Σπ. Κουτσουμπίνα, Δημ. Πότση, Νικόλαο Λούλα.

ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ ΚΑΚΟΛΑΚΚΟΥ

Πολλοί ήταν και εφέτος οι προσκυνητές, που τα βήματά τους και τα...αυτοκίνητά τους τους έφεραν στο εξωκλήσι της Αγίας Τριάδας Κακολακκού. Ο παπά Βασίλης λειτούργησε κατά την καθιερωμένη τάξη και παράδοση και η επιτροπή είχε φροντίσει για όλα όπως κάθε χρόνο. Εκεί, κάτω από τις βαθίσκιες βελανιδιές πολλοί ήταν εκείνοι που άνοιξαν τα πανέρια τους και τα...φορητά ψυγεία και έστρωσαν το τραπέζι τους. Είναι κάτι που συνεχίζεται σαν μία παράδοση χωρίς τέλος. Η κεντρική καντίνα έγινε και αυτή αναπόσπαστο μέρος του πανηγυριού με τα καθιερωμένα σουβλάκια, ποτά και αναψυκτικά και εξυπηρέτησε άφoga τους προσκυνητές. Και βέβαια στον Κακολακκο η παράδοση το θέλει "χόρευε

Ρομπινά και Κακολακκίτικα"! Και χόρεψαν πολλοί μέχρι το απόγευμα. Ειδυλλιακό το τοπίο, λαμπρή και πολύ καλοκαιριάτικη ημέρα, χωρίς τις αιφνίδιες βροχές που καμιά φορά συμβάνει να εκδηλώνονται. Από όλα τα γύρω χωριά ήταν αρκετοί που τίμησαν και το φετινό πανηγύρι, αλλά και πολλοί περαστικοί στάθηκαν να ανάψουν ένα κερί, να απολαύσουν το τοπίο και να συμμετάσχουν στο πανηγύρι. Πωγωνιανή, Δολό, Σταυροσκιάδι, Δρυμάδες, Μερόπη, Παλαιόπυργος, Κάτω Μερόπη, Κεφαλόβρυσος, Ωραιόκαστρο, Γιάννενα, Θεσσαλονίκη και Αθήνα, έδωσαν παρόν στην Αγία Τριάδα Κακολακκού. Και του χρόνου να ανταμώνουμε με το καλό και...καλό καιρό!

K.X.K.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΣΤΟ ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟ

Το χωριό Μαυρόπουλο Πωγωνίου σας προσκαλεί στο ημερήσιο πανηγύρι στις 15 Αυγούστου στην Εκκλησία Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Θα σας διασκεδάσει το συγκρότημα του Τάκη Λούκα. Θα υπάρχουν παραδοσιακά φαγητά το μεσημέρι, και το βράδυ ψητά, σουβλάκια, μπύρες, ποτά και αναψυκτικά

Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Οικονόμου Νικόλαος-Λούλας Νικόλαος- Πανταζής Φώτιος

ΜΕ ΠΟΥΛΜΑΝ ΕΦΘΑΣΑΝ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

Και σε άλλα χωριά του Πωγωνίου γιόρτασαν της Αγίας Τριάδας. Το τριήμερο των αργιών βοηθάει μία τέτοια εξόρμηση και Σύλλογοι και Αδελφότητες το εκμεταλλεύτηκαν και το οργάνωσαν, για μία ομαδική εκδρομή στα χωριά με πούλμαν. Έτσι είδαμε πούλμαν να φθάνουν στα χωριά Βήσσανη, Περιστέρι και Καστανή με εκρομείς εορταστές που άνοιξαν τα εξωκλήσια, τα λειτούργησαν όπως παλιά, και βέβαια το γιόρτασαν και το γλέντησαν. Και η Στρατινίστα το γιόρτασε στο δι-

κό της εξωκλήσι που δεν το παραλείπει κάθε χρόνο. Ευχάριστα φαινόμενα για τα χωριά μας, που παίρνουν έτσι μία ανάσα αισιοδοξίας και ελπίδας. Γύρω από την παράδοση και τα ιερά μας, γύρω από τα κονίσματα των προγόνων μας, κρατιούνται ακόμη τα χωριά μας. Αυτό πρέπει να το αναγνωρίσουμε. Και σε αυτό συμβάλλουν μαζί με τις εκκλησιαστικές επιτροπές και οι τοπικοί Σύλλογοι και οι Αδελφότητες των αποδήμων. Και αυτό πρέπει να το αναγνωρίσουμε. Χρειάζονται όλοι.

ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΑ

Ακόμη δεν διαμορφώθηκε το προεκλογικό τοπίο στο Πωγωνί. Οι μέχρι τώρα ειδήσεις περιγραφικά έχουν ως εξής:

ΑΝΩ ΠΩΓΩΝΙ: Πάμε για τρεις υποψηφιότητες και ακούγονται άλλες δύο. Ακόμη όμως δεν έχουν ολοκληρωθεί οι συνδυασμοί και άλλα συνεργαζόμενα πρόσωπα. Ελπίζεται ότι εντός του Ιουλίου θα αποσαφηνισθεί η κατάσταση.

ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ: Πάμε σίγουρα για τρεις συνδυασμούς με υποψηφίους, αλφαβητικά, Μελέας Βίλλη, Δημήτριο Μάνθο και Αθαν. Μποζιάρη.

Κοινότητα Πωγωνιανής: Έχει σχεδόν αναγγελθεί η υποψηφιότητα του κ. Παντ. Τσέβη, αλλά στα σκαριά, φαίνεται πως, είναι και δεύτερος συνδυασμός.

Κοινότητα Λάβδανης: Ένας φαίνεται θα είναι ο υποψήφιος, ό νυν πρόεδρος κ. Παπαβασιλείου.

Όλα είναι προς το παρόν "κλειδωμένα", προθέσεις, προγράμματα, συνδυασμοί, πρόσωπα και...στόματα! Σύντομα όμως και μέσα στο Ιούλιο το τοπίο θα ξεκαθαρίσει.

ΟΜΙΚΡΟΝ Α.Ε.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΧΟΥ & ΦΩΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΖΙΑΚΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Σολωμού 20, 10682 Αθήνα

Τηλ.: (01) 3302095, Fax: (01) 3836761, E-mail omikgr@hol.gr

ΜΑΓΙΑΤΙΚΑ... ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ!

- ♦ Με ζέστες μας άρχισε ο Ιούνιος το καλοκαίρι τούτο.
- ♦ Και με λίγες βροχές, για παρηγοριά του νερού, για το οποίο πολλή συζήτηση γίνεται τα τελευταία χρόνια!
- ♦ Ζέστα το θερμόμετρο και μεγάλωσε το ρεύμα των παραθεριστών. Καλό αυτό και παρήγορο. Μόνο... παρήγορο!
- ♦ Ζέστα το θερμόμετρο και παράλληλα ζεσταίνεται και η προεκλογική ατμόσφαιρα!
- ♦ Μιά πρόσθετη κίνηση και αυτή, κουβέντες, τσίπουρα, κεράσματα και πολλά-πολλά λόγια και...παραλόγια!
- ♦ Ψυχραιμία όμως και κιμπάρικα πράγματα. Πολιτισμένα δηλαδή και όχι καυγάδες και γκρίνιες!
- ♦ Σύντομα λειτούργει το Τελωνείο Μέρτζανης! Τα έργα του Μεθοριακού Σταθμού και οι δρόμοι τελειώνουν!
- ♦ Για το ομόλογο των Δρυμάδων ούτε...μελέτη, και τα δισεκατομμύρια τα πήρε πάλι το υπουργείο!
- ♦ Δοξάστε τους Τοπικούς μας άρχοντες! Τέσσερα χρόνια ούτε μία διαμαρτυρία ούτε ένα έγγραφο! Ούτε μία κινητοποίηση!
- ♦ Κι ας το είχαν και στα προγράμματά τους. Το Μεγάλο... ΜΗΔΕΝ!
- ♦ Εορταστικό τριήμερο του Αγίου Πνεύματος και αρκετοί ήταν αυτοί που έφθασαν στα χωριά μας.
- ♦ Και οι μέρες ήταν απολαυστικές και ευχάριστες!
- ♦ Έ, όλο και κάποιο γλεντάκι έγινε και κάποια εξωκλήσια λειτούργησαν!
- ♦ Το ξεκομμένο Πωγωνί, πέρα από Δρυμάδες, θέλει συμπαράσταση και ενίσχυση.
- ♦ Στις 18 Αυγούστου έχουν την κορυφαία εκδήλωσή τους στο Χλωμό.
- ♦ Το Τρίτο Αντάμωμα των Πωγωνησίων οργανώνουν. Όσοι πιστοί...προσέλθετε!
- ♦ Σκουπίδια, Σκουπίδια, Σκουπίδια πολλά και παντού!
- ♦ Κάτι πρέπει να γίνει. Προπαντός από Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- ♦ Αλλά να μη τα φορτώνουμε στους άρχοντες! Είναι και θέμα κάποιας αγωγής
- ♦ Ας αναλάβει η Τοπική Αυτοδιοίκηση και αυτόν τον ρόλο...εκπαίδευσης!
- ♦ Δεν υπάρχει κανένα επιδοτούμενο... προγραμματάκι;
- ♦ Οι ..."Ξυλοσχίστες" μας δουλεύουν! Τα πριόνια θγάζουν...! Τσιές! Τα δένδρα πέφτουν!
- ♦ Και βρίσκουν καιρό και δουλεύουν και στα... εκλογικά!
- ♦ Από κοντά και οι... υποψηφιότητες!
- ♦ Να είναι και μέσα στην... εξουσία! Φαίνονται από μακριά!
- ♦ Ο Ιούλιος έχει αρκετά πανηγύρια, γιορτάστε τα με κέφι!
- ♦ Και ο Αύγουστος πολλά και... συμπυκνωμένα χρονικά! Όσο...αντέχετε!
- ♦ Καλή διασκέδαση, υγεία, χαρά και πρόγραμμα για του χρόνου

K.X.K.

Το επόμενο φύλλο θα κυκλοφορήσει αρχές Σεπτεμβρίου — Περιμένουμε...ανταποκρίσεις.
Καλό Καλοκαίρι

Η ΠΟΤΟΠΟΙΪΑ - ΚΑΒΑ

ΚΩΣΤΟΥΛΑ

Παλαιολόγου 4-Ιωάννινα, Τηλ. 27.094

Για τις γιορτές, πανηγύρια και κάθε μέρα ποτά και κρασιά σε πλούσια συλλογή